

## ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ И КОМУНИКАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО МУЗИКА

**Цветанка Коловска**

*Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство, Факултет „Музикална педагогика”, гр. Пловдив, България, e-mail: office@artacademyplovdiv.com*

## OPPORTUNITIES FOR USE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN TEACHING MUSIC

**Tsvetanka Kolovska**

*Academy of Music, Dance and Fine Arts Faculty "Music Education", Plovdiv, Bulgaria, e-mail: office@artacademyplovdiv.com*

### ABSTRACT

During the second decade of the XXI century we witness a global informatization of society. Text, sound, audiovisual and other communications are combined in a specific IT environment that surrounds people. Life is organized and takes place in the global space, which determines issues such as education, civil rights, ethics and philosophy, spirituality to become problems for all of us, for humanity.

Modern society, respecting itself, gives primary place of knowledge as the most important source of development. In the foreground is the development of intellect and creativity of the individual. It is not a problem to access to a wide variety of information in all areas. The main challenge is how use it productively and creatively, to stimulate creative ideas and innovative solutions.

For all the complexity and contradictions of our century ideals of education are changing. It would be contemporary and would be developed only when life enters actively with its problems in the educational system. This gives the musical education and learning new tasks and challenges directed at the dynamic changes in the modernized world.

The modernization of musical education and training is not only a necessity, but it is a fact in Bulgarian School. This trend is particularly pronounced now when a considerable part of the achievements of the twenty-first century are applied at modern schools. There is a growing need to combine traditional musical training and the search for new opportunities to increase the interest of students to music and art in general. Particular interest in music education present the specifically developed didactic tools - posters, videos, presentations, specially shaped text, various computer encyclopedias, electronic textbooks and other electronic media. All of them largely improve the knowledge base of music education, encourage thinking, creative ideas and imagination, they associate accumulated knowledge with practical application.

The role of music teacher is to model, guide, inspire students, and to be ready to use and understand ICT in teaching music.

**Keywords:** *information, communication technology, music education*

При цялата сложност на нашето съвремие нерядко си задаваме въпросите „Достатъчно подготвени ли са децата ни за него? Сега, когато информационният поток е толкова натоварен, успяват ли те достатъчно добре и вярно да се ориентират?”

Темата за приложението на информационните и комуникационните технологии в образованието и конкретно в музикалното образование не е нова. Днес компютърът неизменно присъства в живота на ученика, превърнал се е в негово основно занимание или хоби. Във възрастта на търсене на „нови кумири” обучаваните разменят дискове с музика, изпращат и получават такава по GSM и интернет, научават се сами да изработват подходящи обложки за CD<sup>-та</sup> с помощта на програми като Paint, Adobe Photoshop, да изготвят и попълват музикални кръстословици с помощта на Microsoft Office Excel, да подготвят аудиовизуална

презентация в Microsoft Power Point и др. И въпреки продължаващите дискусии относно мястото и ролята на информационните и комуникационните технологии в процеса на обучение по различните учебни дисциплини, в това число и предмета „Музика”, тяхното приложение е факт и следва внимателно да се прецизира по отношение на запознаване на учениците с подходящи за музикалните дейности компютърни програми и намирането на методи и похвати за ефективното им използване в музикалното обучение.

Поради бързото развитие на информационно-комуникационните технологии приложението им в училище и конкретно в обучението по музика вече е реалност. Носители на нови идеи в процеса на музикално възпитание и обучение, те трябва да се разглеждат в тясна връзка с проблема за бъдещото развитие на обществото, като разкриват редица възможности. А именно: учениците боравят с голям поток от информация, а това възпитава у тях критичност, необходима за систематизиране на определено количество информация и за отделяне на полезната част от нея, съответства на техните интереси и потребности.

Извършващите се промени в тази насока в музикалното възпитание са активизиращи, свързани както с работещи в практиката музикалнообразователни модели с разбиране и готовност за тяхното модернизиране, така и с приложението на нови, каквито са разработката на електронни учебници и методически материали, създаване на компютърни обучаващи системи, използване на средства за разработка на мултимедийни продукти. Ето защо разбирането за приложение на информационно комуникационните технологии следва да се търси по-скоро в разкриването на нови възможности, утвърждавайки същността и идентичността на българската музикалнообразователна система.

Спецификата на предмета „Музика” е свързана със създаване на специфичен учебно-методически комплекс, който включва както традиционни, така и базирани на новите информационно-комуникационни технологии средства за музикално възпитание и обучение. Идеята е в тяхното функциониране като единна система. Същевременно съставът на системата има динамичен характер и зависи от целта, задачите и съдържанието на конкретното музикално-учебно съдържание.

Новите учебни програми по „Музика” предоставят на музикалните педагози по-големи възможности и творческа свобода за използването на информационно-комуникационни технологии. Методически те се ориентират към конкретно практическо приложение – осигуряване на достъп до разнообразна информация, както и нейния обмен и споделяне, възможности за развитие и реализиране на иновативни творчески идеи, преговаряне, оценяване и др. Известни са различни пътища за внедряване на информационно-комуникативни технологии в музикално-учебния процес. Всеки един от тях е ефективен, но остава актуален проблемът „доколко”.

Един от начините за практическо приложение е използването на готови програмни средства. Това позволява на музикалния педагог да се възползва от предложените чужди идеи за реализиране на конкретно учебно съдържание и без инвестиции на време и специални знания да използва компютъра по време на учебния процес по музика. Рискът обаче се крие в това да не се постигне очаквания от учителя положителен ефект спрямо обучаваните по отношение на осъществяване на идеята му за основна цел, която си е поставил при овладяване на конкретната тема на урока, т.е. това по една по-стара терминология е „програмирано” протичане на части от урока – програмата обаче, т.е. последователността на методическите подходи, е продиктувана от готовия мултимедийен продукт.

Друг начин е създаването на собствени мултимедийни продукти от музикалния педагог, отговарящи на неговите изисквания. Тук отделеното време, усилия, средства са негов личен ангажимент.

И трети подход е създаването на мултимедийни продукти, които като идея са на преподавателя, но за реализирането им са привлечени подходящи специалисти.

Възможни са и други варианти – презентация, изработена от ученик по негова собствена идея по предварително обявена тема или презентация – творчески продукт на екип ученици.

Особен интерес в обучението по музика представляват специално разработените дидактични средства – постери, видеоклипове, презентации, специално оформени текстове, разнообразни компютърни енциклопедии, електронни учебници и други електронни носители на информация. Всички те в значителна степен разширяват информационната основа на музикалното обучение.

Използването на компютъра в отделни моменти от урока по музика като средство за обучение се изразява в онагледяване, информизиране, затвърждаване, стимулиране на творческия потенциал на обучаваните. В съвременното обучение учащите получават и усвояват много знания, които за съжаление те бързо забравят или трудно използват практически. Причините могат да се търсят в различни посоки, но една от най-съществените е слабата мотивация за учене. Ето защо, изхождайки от разбирането, че човек получава впечатления и изследва света, който го заобикаля, чрез сетивата си, усилията на музикалния педагог следва да се насочат към възможностите да се активизират обучаваните, опирайки се на опита им, придобит чрез сетивата им – перспектива, при която придобитите количествени знания се превръщат в личностно значими знания за обучаваните.

Презентацията е една от формите за онагледяване с цел активизиране на вниманието на учениците, същевременно по-бързо и трайно усвояване на предвиденото учебно съдържание. В съвременните условия, при които се развива българската музикалнообразователна система, този факт може да се отчете като необходим и логичен етап в процеса на нейното модернизиране. В урока по музика компютърната презентация съпътства визуално или аудиовизуално изложението по предвидена музикална тема.

Например в седми клас, използвайки възможностите на Power point музикалният педагог подготвя презентация, която онагледява визуално темата „Стилът в музиката, в изкуството, в живота”. Презентацията е демонстрирана пред ученици от седми клас от СОУ „Константин-Кирил Философ” гр.Пловдив през месец януари 2012г. От направеното наблюдение и допитване с цел получаване на обратна връзка – мнението на учениците, могат да се направят следните изводи:

Така поднесено учебното съдържание по музика е много атрактивно, защото към основното съдържание от учебника учителят включва допълнителен подходящ материал, съобразявайки го с интересите на учениците – съвременни „музикални звезди”, архитектурни шедеври като операта в Сидни, съвременни литературни творби – хит сред подрастващите и др.. Това ги провокира да се включат с по-голямо желание в дебата по темата, да споделят свое мнение за стила на съвременните автори на романи за тийнейджъри, за стила на съвременните музикални изпълнители в различните жанрове, поведение, начин на обличане, говорене и т.н. Музикалните примери се свързват с примери от другите изкуства, с примери от живота. Това ги кара не просто да слушат и изучават музиката, а да размишляват за нея, да я разбират. Провокиран е интересът им към откриване на допълнителна информация по темата, което обогатява и разширява музикалната, а като цяло и общата култура на подрастващите, техните музикално-слухови представи и опит.

Електронните учебници по музика са факт от учебната 2011/2012г. Такива предлагат всички издателства, които до момента вече са познати на учителите и учениците със своите традиционни учебници. Трябва да се отбележи, че ресурсно са осигурени само някои от класове и постепенно предстои да бъдат осигурени останалите. Използваните електронни учебници по музика са комбинирани със звук и видео. Комбинираното паралелно въздействие и участието на обучаваните в активни действия увеличава обема и трайността на възприетата информация, създава интерес и добра мотивация за работа. Отчита се още и тяхната интерактивност.

Следва да отбележа, че в резултат на личния ми опит и наблюдения от използването на електронните учебници, презентации, видеоклипове и други мултимедийни продукти в музикално-възпитателния процес по музика могат да се отбележат редица положителни моменти, част от които са визирани по-горе в изложението. Личното ми виждане е по-широкото им приложение във връзка с дейността „Възприемане на музика”, както и при овладяване на необходимите знания за музиката, което винаги е подкрепено с много музикални примери. Ефектът от такъв симбиозен подход е много силен. Звуково-нагледната демонстрация в значителна степен повишава информационния запас, усилва художествено-емоционалното впечатление, предизвиква определени естетически нагласи. Акцентът вече се пренася върху нагледно-слуховото, което в значителна степен обогатява дейността, превръща познанията и новото в култура за себе си.

Разбира се информационно комуникативните технологии могат и се използват във връзка и с останалите дейности в урока по музика – „изпълнение на музика” и музикално творчество, проверка знанията на учениците и др.

Всички тези положителни моменти обаче следва да подкрепят и усилват основната идея, заложена в същността на музикалното възпитание, а именно – познавателните и развиващите дейности са в единно цяло с емоционалното отношение към музиката, като на преден план е изведена линията за развиване на емоционалната възприемчивост и отзивчивост. В музикално-възпитателния процес нищо не е в състояние да замести контакта с „живата” музика, изпълнявана от учителя на музикалния инструмент, от удоволствието при контакта между учителя и учениците при изпълнението на музика, когато учител и ученици мислят като едно цяло, музицират, т.е. творят в момента, „поемат дъх” и т.н., което е осъществимо единствено в реално-звучащия музикален процес.

В съвременните икономически условия българското училище се стреми да догони високите постижения на технологиите. Приложението на информационните и комуникационните технологии в обучението по музика е в пряка връзка с осъвременяване на материално-техническата база. В това отношение голяма активност проявяват и самите музикални педагози. Работейки успешно по проекти на различно ниво – регионално, национално, на ниво МОМН, европейски проекти – те обзавеждат кабинетите по музика с модерна звукоозвучителна техника, мултимедия, интерактивна дъска и др. Но за съжаление това не е масовата практика и като цяло материално-техническата база не отговаря на разбирането и готовността за модернизирание на обучението по музика (това всъщност е проблем и за останалите дисциплини в общообразователното училище). Като цяло процесът на модернизирание на материално-техническата база в общообразователното училище е изключително сложен и обвързан с редица други важни и все още нерешени проблеми в образователната система.

В заключение ще отбележа, че приложението на информационните и комуникационните технологии в обучението по музика е особено значима тема в днешните условия. Това виждане се обуславя от тенденцията към непрекъснато нарастване на изискванията към младото поколение поради техническото развитие и навлизане на усложнени технологии в много дейности (включително и в бита). Това е причината те да се превърнат във фактор, който стимулира амбицията на младите хора за развитие и реализация, постигайки най-доброто за себе си и обществото, в което живеят.

#### Литература:

1. Албрехт, К., Социалната интелигентност. Новата наука за успеха. Изд.Изток-Запад, 2006
2. Гюрова, В., В. Божилова, В. Вълканова, Г. Дерменджиева. Интерактивността в учебния процес (или за рибаря, рибките и риболова). С. Агенция Европрес, 2006
3. Динев, В. Философска антропология, Трета част, С. 2005

4. Добройкова, Т. За някои интерактивни методи и възможности за приложението им в обучението по музика. Доклад от Национална конференция „Нови педагогически и информационни технологии в обучението по музика”. Пловдив, 2006
5. Дулов, Вл., „Музика и виртуалитет”. В: Музиката в съвременния свят. С. Виртуален център за музика, култура и научни изследвания, 2003
6. Коловска, Ц. Стратегии за възприемане и осмисляне на учебното съдържание по музика, Пловдив, 2011